

คุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด Quality of Life Among Nursing Students, Roi Et Rajabhat University

สัจจวรรณ พวงศรีเคน¹, กุมาลิพร ตรีสอน², ปภัสรา คัชรินทร์³, ดาริณี สุวภาพ⁴, จำรัสลักษณ์ เจริญแสน⁵
และอติญา โพธิ์ศรี⁶

Satchawan Phuangsriken¹, Kumaleepom Treesorn², Paphatchaya Kucharin³,
Darinee Suwaphabh⁴, Jumrusluk Charoensaen⁵ and Atiya Posri⁶

Received : 9 ต.ค. 2563
Revised : 14 ธ.ค. 2563
Accepted : 15 ธ.ค. 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิต และเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ประชากร คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 148 คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ 1) แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับคุณภาพชีวิต โดยใช้เครื่องมือวัดคุณภาพชีวิต ขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) นำมาตรวจสอบหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค มีค่าเท่ากับ 0.89 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหา ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความแปรปรวนทางเดียวและการทดสอบความแตกต่างระหว่างคู่ โดยใช้วิธี LSD

ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า คะแนนคุณภาพชีวิต ด้านสุขภาพจิต ด้านสัมพันธภาพทางสังคม อยู่ในเกณฑ์คุณภาพชีวิตระดับดี ส่วนด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสุขภาพกาย มีคะแนนคุณภาพชีวิตอยู่ในเกณฑ์คุณภาพชีวิตระดับปานกลาง และเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิต ของนักศึกษาพยาบาลจำแนกตามชั้นปี พบว่าคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล ในชั้นปีที่แตกต่างกันมีคุณภาพชีวิต ด้านสิ่งแวดล้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในส่วนของคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพกาย ด้านสุขภาพจิต และด้านความสัมพันธ์ทางสังคมนั้นไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะควรนำผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางปรับปรุงพัฒนาต่อไป

คำสำคัญ : คุณภาพชีวิต, นักศึกษาพยาบาล, มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Abstract

This research was considered as a description research. The objective of this research is to study and compare the quality of life among nursing students, Roi Et Rajabhat university. The target population consisted of 148 nursing students in Nursing Bachelor degree from the first-year to the fourth-year students in 2019 academic year. The questionnaire was research instruments consisted of 2 parts consisted of 2 parts

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ประจำคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อีเมล: satjawan2662@gmail.com

² อาจารย์ประจำคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ประจำคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ประจำคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

⁵ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ประจำคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

⁶ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ประจำคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

¹ Assistant Professor, Faculty of Nursing Roi Et Rajabhat University, Email: satjawan2662@gmail.com

² Lecturer, Faculty of Nursing Roi Et Rajabhat University

³ Assistant Professor, Faculty of Nursing Roi Et Rajabhat University

⁴ Assistant Professor Dr, Faculty of Nursing Roi Et Rajabhat University

⁵ Assistant Professor, Faculty of Nursing Roi Et Rajabhat University

⁶ Assistant Professor, Faculty of Nursing Roi Et Rajabhat University

accordingly 1) a questionnaire for collecting personal information and 2) a questionnaire for collecting quality of life which applied WHOQOL-BREF-THAI by reliability with Cronbach's Alpha Co-efficiency at .089. The data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, one-way analysis of variance and testing differences between pairs using LSD.

The results of the study revealed overall that the student quality of life among nursing students was at moderate level. When consider certain domains: the mental health and social relationships domains' scores were at good levels respectively. The environmental and physical health domains' scores were at moderate levels. When compare the quality of life level among nursing students classified by years of study found that nursing students in different years of study had different environmental quality of life with a statistically significant difference at the level of .05. In terms of quality of life on physical health, mental health and social relationships domains were not different. Recommendations the research results should be used as a guideline for further improvement.

Keywords : Quality of life, Nursing students, Roi Et Rajabhat University

บทนำ

คุณภาพชีวิตเป็นภาวะความเป็นอยู่ที่ดีของตนเอง ทั้งร่างกายและจิตใจ ครอบคลุมถึงความปลอดภัย สิทธิและเสรีภาพ การรับรู้ความเป็นอยู่ที่ดีที่มีความสมดุลระหว่างความคาดหวังได้รับการตอบสนอง คุณภาพชีวิตบ่งบอกถึงความเป็นอยู่ที่ดี ความรู้สึกเป็นปกติสุขในการดำรงชีวิต ส่งผลต่อกระบวนการเรียนรู้ การศึกษาด้วยตนเองจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ตามความสนใจ และเป็นการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สถาบันต้องมีการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดี ส่งผลการเรียนรู้ของนักศึกษาและส่งเสริมทำให้เกิดการเรียนรู้มากขึ้น (รุ่งฤดี อุสาหะ และคณะ, 2563 : 54) การเรียนวิชาชีพพยาบาลเป็นการเรียนที่มีความเฉพาะทาง โดยมีการเรียนทั้งภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ ในห้องปฏิบัติการและสถานการณ์จริงบนหอผู้ป่วยควบคู่กันไป ส่งผลให้นักศึกษาพยาบาลเกิดภาวะเครียดส่งผลต่อภาวะสุขภาพ และคุณภาพชีวิตในท้ายที่สุด การจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย ได้คำนึงถึงเกณฑ์มาตรฐานในการจัดการเรียนการสอน ตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพทางการศึกษา และมาตรฐานวิชาชีพ ทศวรรษที่ผ่านมาประเทศไทยกำลังเผชิญกับปัญหาขาดแคลนพยาบาลวิชาชีพ สภาการพยาบาลคาดประมาณในระหว่าง ปี พ.ศ. 2553-2562 พยาบาลวิชาชีพยังขาดแคลนอีกประมาณ 33,112 คน (แสงเทียน ธรรมลิขิตกุล และสิริรัก สีนอุดมผล, 2562 : 57) แม้สถาบันการศึกษาพยาบาลผลิตบัณฑิตเพิ่ม ร้อยละ 9.01 ต่อปีเท่านั้น การจัดการเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์ เป็นการจัดการศึกษาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ที่เตรียมพยาบาลให้เป็นผู้ที่มีความสามารถทั้งในด้านวิชาการและมีความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลตามลักษณะของวิชาชีพ เพื่อผลิตบัณฑิตให้เป็นบุคลากรทางวิชาชีพทางการพยาบาลที่มีความสามารถ ในศาสตร์ของสาขาเป็นอย่างดี ก่อให้เกิดความปลอดภัยและความมั่นใจของผู้รับบริการพร้อมทั้งเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ ในการปฏิบัติ พยาบาล (มาลีวัล เลิศสาครศิริ และวิลาวัลย์ เพ็งพานิช, 2563 : 96) การเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ พ.ศ. 2552 ทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ความรู้ ทักษะทางปัญญา ทักษะสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และทักษะการปฏิบัติการปฏิบัติทางวิชาชีพ เมื่อสำเร็จการศึกษา สภาการพยาบาลได้จัดสอบความรู้ทางการพยาบาล 8 วิชา เพื่อขอขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาต เป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เป็นสถาบันการศึกษา พยาบาลระดับอุดมศึกษา สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เป็นสถาบันที่มีบทบาทหน้าที่ในการผลิต นักศึกษาพยาบาลให้มีคุณภาพ

คุณภาพชีวิตนักศึกษาพยาบาลจึงเป็นสิ่งสำคัญเป็นความรู้สึกที่มีความสุข ตามการรับรู้ของนักศึกษาในช่วงเวลาหนึ่ง อาจส่งผลกระทบต่อการออกกลางคันของนักศึกษาพยาบาล ส่งผลต่อการรักษาวิชาชีพและคุณภาพของบัณฑิตพยาบาล นักศึกษาพยาบาลพยาบาลแต่ละชั้นปีมีจำนวนมากขึ้น มาจากหลายมูลลำนเา มีความแตกต่างด้านวัฒนธรรม ห่างไกลจาก ผู้ปกครอง ต้องปรับตัวในการดำเนินชีวิต และการใช้ชีวิตภายในหอพัก นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการคิด วางแผนการใช้ชีวิตในหอพัก การปรับตัวเข้าหากัน การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันนักศึกษาต้องพัฒนาศักยภาพของตน

ในหลายด้าน หากสามารถจัดการความรู้ ประสบการณ์และสิ่งแวดล้อม ให้แก่นักศึกษาได้อย่างเหมาะสมจะช่วยให้ นักศึกษารู้สึกมีความสุข ซึ่งจะส่งผลต่อความสามารถและความพร้อมด้านบุคลิกภาพ ความรับผิดชอบ มีเหตุผลและคุณธรรมพื้นฐาน ตลอดจนประสบความสำเร็จในการเรียนและเป็นบัณฑิตพยาบาลที่มีคุณค่าต่อสังคม (รุ่งฤดี อุสาหะ และคณะ, 2563 : 54-55) จากการสำรวจงานวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล ในต่างประเทศพบเป็นวิจัยเชิงสำรวจคุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ และโดยรวมตามเครื่องมือขององค์การอนามัยโลก โดยศึกษาคุณภาพชีวิตนักศึกษาพยาบาล ของมหาวิทยาลัยรัฐบาลประเทศบราซิล และพบว่านักศึกษาแต่ละชั้นปีมีคุณภาพชีวิตโดยรวมระดับปานกลาง และพบว่าคุณภาพชีวิตรายด้านของนักศึกษาพยาบาล มีความแตกต่างกัน (Moritz et al., 2016 : 564-572; Moura et al., 2016 : 1-7) ส่วนการศึกษาในประเทศไทยศึกษาคุณภาพชีวิตนักศึกษาพยาบาลโดยรวม มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย พบว่า มีคะแนนคุณภาพชีวิตปานกลาง (อนันต์ตรี สมิทธิธราเศรษฐ์ และศุภามณ จันทร์สกุล, 2561 : 562) สอดคล้องกับ วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี ศึกษาคุณภาพชีวิตนักศึกษาพยาบาลโดยรวม พบว่า มีคะแนนคุณภาพชีวิตระดับดี จากความสำคัญของคุณภาพชีวิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดเป็นสถาบันอุดมศึกษา ยังไม่เคยสำรวจคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาลมาก่อน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด โดยสำรวจคุณภาพชีวิตรายด้านและโดยรวมตามเครื่องมือขององค์การอนามัยโลก และประยุกต์ใช้แนวคิดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization) มาเป็นกรอบแนวคิด ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ และเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของนักศึกษาแต่ละชั้นปี เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบายหรือยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการทั้งด้านการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมให้นักศึกษาพยาบาลส่งผลให้นักศึกษาสามารถพัฒนาศักยภาพ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีในรั้วมหาวิทยาลัย มีความสามารถในการเรียน สำเร็จการศึกษาออกไปรับใช้สังคมได้อย่างมีคุณภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จำแนกตามชั้นปี

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรในการศึกษาเป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ชั้นปีที่ 1-4 ที่กำลังศึกษาในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 234 คน (ข้อมูลทะเบียนสถิติมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด , 2563)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 148 คน ได้แก่

ชั้นปีที่ 1 จำนวน 47 คน

ชั้นปีที่ 2 จำนวน 44 คน

ชั้นปีที่ 3 จำนวน 38 คน

ชั้นปีที่ 4 จำนวน 19 คน

โดยคำนวณจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 607-610) ใช้เกณฑ์คัดเข้า (Inclusion criteria) มีคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2562

2. ยินดีเข้าร่วมการวิจัย

จากนั้นดำเนินการคำนวณสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างและสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) โดยนำรายชื่อของกลุ่มประชากรมาจับสลากโดยไม่ใส่คืน และป้องกันการเกิดข้อมูลสูญหาย กลุ่มตัวอย่างไม่ส่งแบบสอบถามคืน หรือตอบแบบสอบถามไม่สมบูรณ์อีกร้อยละ 20

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบไปด้วย เพศ อายุ ระดับชั้นปี เกรดเฉลี่ยสะสม ได้รับเงินเป็นค่าใช้จ่าย โดยเฉลี่ยต่อเดือน รายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือน ผู้ที่อุปการะช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในการศึกษา เหตุผลที่ศึกษาในคณะพยาบาลศาสตร์

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด โดยผู้วิจัยใช้เครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) 26 ตัวชี้วัด ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน คือ คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพกาย ด้านสุขภาพจิต ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ลักษณะคำถามเป็นข้อคำถามทั้งด้านบวกและด้านลบ คำถามแต่ละข้อเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง เล็กน้อย ไม่เลย โดยการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่มีคุณลักษณะเดียวกันกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน และวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach' s Alpha Coefficiency) ได้เท่ากับ 0.89 และนำไปใช้ในการวิจัยและมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

คะแนนด้านบวก		คะแนนด้านลบ	
มากที่สุด	5 คะแนน	ไม่เลย	5 คะแนน
มาก	4 คะแนน	เล็กน้อย	4 คะแนน
ปานกลาง	3 คะแนน	ปานกลาง	3 คะแนน
เล็กน้อย	2 คะแนน	มาก	2 คะแนน
น้อย	1 คะแนน	มากที่สุด	1 คะแนน

คะแนนคุณภาพชีวิตมีคะแนนตั้งแต่ 26-136 คะแนน โดยเมื่อผู้ตอบรวมคะแนนทุกข้อได้คะแนนเท่าไร สามารถเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติที่กำหนดดังนี้ (สุวัฒน์ มหันตนิรันทรกุล และคณะ, 2545 : 4-15)

คะแนน 26-60 คะแนน แสดงถึง คุณภาพชีวิตไม่ดี

คะแนน 61-95 คะแนน แสดงถึงคุณภาพชีวิตปานกลาง

คะแนน 96- 130 คะแนน แสดงถึงคุณภาพชีวิตที่ดี

แบ่งระดับคะแนนคุณภาพชีวิต แยกออกเป็นองค์ประกอบต่าง ๆ ได้ดังนี้

ตาราง 1 ระดับคะแนนคุณภาพชีวิต

คุณภาพชีวิต	คุณภาพชีวิตที่ไม่ดี	คุณภาพชีวิตปานกลาง	คุณภาพชีวิตที่ดี
1. ด้านสุขภาพกาย	7-16	17-26	27-35
2. ด้านสุขภาพจิต	6-14	15-22	23-30
3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	3-7	8-11	12-15
4. ด้านสิ่งแวดล้อม	8-18	19-29	30-40
คุณภาพชีวิตโดยรวม	26-60	61-95	96-130

องค์ประกอบด้านสุขภาพกาย ได้แก่ ข้อ 2 3 4 10 11 12 24

องค์ประกอบด้านจิตใจ ได้แก่ ข้อ 5 6 7 8 9 23

องค์ประกอบด้านสัมพันธภาพทางสังคม ได้แก่ ข้อ 13 14 25

องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ข้อ 15 16 17 18 19 20 21 22

ส่วนข้อ 1 ข้อ 26 เป็นตัวชี้วัดที่อยู่ในหมวดคุณภาพชีวิตและสุขภาพ โดยรวมจะไม่รวมอยู่ในองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน

การคิดคะแนนคุณภาพชีวิตโดยรวมและรายด้าน เครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) 26 ตัวชี้วัด มีการแปลผลดังนี้

$$\begin{aligned}\text{ช่วงกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5-1}{5} \\ &= 0.8\end{aligned}$$

เกณฑ์ในการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด โดยพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนแต่ละข้อเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 มีระดับคุณภาพชีวิตที่ไม่ดีมาก

ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60 มีระดับคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี

ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40 มีระดับคุณภาพชีวิตที่ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20 มีระดับคุณภาพชีวิตที่ดี

ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00 มีระดับคุณภาพชีวิตที่ดีมาก

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 โครงการวิจัยและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้รับความเห็นชอบ และรับรองจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เลขที่ 003/2563

3.2 ภายหลังได้รับการอนุมัติโครงการ และผ่านการรับรองฯ ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูล ถึงคณบดี คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

3.3 เมื่อได้รับหนังสืออนุมัติจากคณบดี คณะพยาบาลศาสตร์แล้ว ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง มีการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง และป้องกันผลกระทบด้านจริยธรรมที่อาจเกิดขึ้นกับกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยเข้าพบกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง แนะนำตัว สร้างสัมพันธภาพ อธิบายวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการวิจัย และระยะเวลาในการทำวิจัย พร้อมชี้แจงให้ทราบถึงสิทธิของกลุ่มตัวอย่าง และให้เซ็นยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย (informed consent form) โดยคำตอบหรือข้อมูลที่ได้ถือเป็นความลับและผลการวิจัยจะนำเสนอเป็นภาพรวม โดยก่อนการเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้ขอเอกสารรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จากมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

3.4 ดำเนินการเก็บข้อมูลในช่วงเวลาเดียวกัน คือ เมื่อเปิดปีการศึกษา 2562 เป็นช่วงนักศึกษาทุกชั้นปี ไม่มีการสอบ หลังจากกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบความครบถ้วนและความสมบูรณ์ของคำตอบได้รับการตอบแบบสอบถามคืน 148 ฉบับ คิดเป็นอัตราการตอบกลับ ร้อยละ 100 จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์ทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ ตามลำดับดังนี้ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปี ได้รับเงินเป็นค่าใช้จ่าย รายได้ของครอบครัว ผู้ที่อุปการะช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในการศึกษา เหตุผลที่นักศึกษาเข้าศึกษา

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ แบบสอบถามคุณภาพชีวิตของนักศึกษา คำนวณหาช่วงคะแนน ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทั้งรายด้านและโดยรวม

4.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิตนักศึกษาพยาบาลแต่ละชั้นปี โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One -Way ANOVA) และการทดสอบความแตกต่างระหว่างคู่ โดยใช้วิธี LSD (Least Significant Difference)

ตาราง 2 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาล จำนวน 148 คน

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (ร้อยละ)
เพศ	
ชาย	11 (7.4)
หญิง	137 (92.6)
อายุ (ปี)	
18-23 ปี	144 (97.3)
24-29 ปี	3 (2.0)
30-35 ปี	1 (0.7)
ชั้นปี	
ปี 1	47 (31.8)
ปี 2	44 (29.7)
ปี 3	38 (25.7)
ปี 4	19 (12.8)
ได้รับเงินเป็นค่าใช้จ่าย โดยเฉลี่ยต่อเดือน	
ต่ำกว่า 1,000	1 (0.7)
1,000-2,000	8 (5.4)
2,001-3,000	22 (14.9)
มากกว่า 3,000	117 (79.1)
รายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือน	
ต่ำกว่า 5,000 บาท	7 (4.7)
5,000 - 10,000 บาท	31 (20.9)
10,001 - 20,000 บาท	50 (33.8)
มากกว่า 20,000 บาท	60 (40.5)
ผู้อุปการะช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในการศึกษา	
มี	148 (100)
บิดามารดาอุปการะช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในการศึกษา	
ช่วยเหลือ	143 (96.6)
ไม่ช่วยเหลือ	5 (3.4)
ญาติอุปการะช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในการศึกษา	
ช่วยเหลือ	20 (13.5)
ไม่ช่วยเหลือ	128 (86.5)

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (ร้อยละ)
ผู้อุปการะอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องเป็นญาติ	
ช่วยเหลือ	6 (4.1)
ไม่ช่วยเหลือ	142 (95.9)
ที่ได้รับเงินกู้ยืมจากรัฐบาล	
ช่วยเหลือ	45 (30.4)
ไม่ช่วยเหลือ	103 (69.6)
ที่รับทุนการศึกษา	
ช่วยเหลือ	4 (2.7)
ไม่ช่วยเหลือ	144 (97.3)
เหตุผลที่เข้าศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์	
ตนเองสนใจต้องการเข้ามาศึกษาในวิชาชีพพยาบาล	155 (77.7)
บิดามารดาต้องการให้เรียนวิชาชีพพยาบาล	29 (19.6)
ผู้ปกครองต้องการให้เรียน	2 (1.4)
ในระยะ 3 เดือนที่ผ่านมาท่านเคยได้รับการตรวจรักษาจากแพทย์เนื่องจากความเจ็บป่วย	
ไม่เคย	120 (81.1)
เคย	28 (18.9)

จากตาราง 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น 148 คน ส่วนใหญ่ร้อยละ 92.6 เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 18-23 ปี ร้อยละ 97.3 มีนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 จำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31.8 ส่วนใหญ่ได้รับเงินเป็นค่าใช้จ่าย โดยเฉลี่ยต่อเดือน มากกว่า 3,000 บาท ร้อยละ 79.1 รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน มากกว่า 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 40.5

ตาราง 3 ผลการศึกษาคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด (N=148 คน)

คุณภาพชีวิต	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	ระดับ
ด้านสุขภาพกาย	3.28	1.06	ปานกลาง
ด้านสุขภาพจิต	3.51	.99	ดี
ด้านสัมพันธภาพทางสังคม	3.42	1.02	ดี
ด้านสิ่งแวดล้อม	3.31	.86	ปานกลาง
คุณภาพชีวิตโดยภาพรวม	3.28	.71	ปานกลาง
คุณภาพชีวิตโดยรวมทุกด้าน	3.37	.97	ปานกลาง

จากตาราง 3 การศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนระดับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด โดยคุณภาพชีวิตโดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$, S.D.= .97) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับดี คือ ด้านสุขภาพจิต ($\bar{X} = 3.51$, S.D.= .99) รองลงมา คือ ด้านสัมพันธภาพทางสังคม ($\bar{X} = 3.42$, S.D.= 1.02) ส่วนด้านอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.31$, S.D.= .86) และด้านสุขภาพกาย ($\bar{X} = 3.28$, S.D.= 1.06)

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จำแนกตามชั้นปี (n=148)

ชั้นปี	ค่าเฉลี่ยคะแนนระดับคุณภาพชีวิต (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1	3.31	.98	ปานกลาง
นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2	3.41	1.00	ดี
นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3	3.47	.89	ดี
นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4	3.29	.93	ปานกลาง

จากตาราง 4 การศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนระดับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด โดยคุณภาพชีวิตนักศึกษาตามชั้นปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ระดับดี ($\bar{X} = 3.47$, S.D.= .89) รองลงมา คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ($\bar{X} = 3.41$, S.D.= 1.00) ส่วนค่าเฉลี่ยระดับคุณภาพชีวิต อยู่ระดับปานกลาง คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ($\bar{X} = 3.31$, S.D.= .98) และนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ($\bar{X} = 3.29$, S.D.= .93)

ตาราง 5 ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จำแนกทุกชั้นปี รายด้าน และโดยรวม (n=148)

คุณภาพชีวิต	ชั้นปี	Mean	S.D.	ระดับคุณภาพชีวิต
ด้านสุขภาพกาย	ปี 1 (n=47)	3.21	1.07	ปานกลาง
	ปี 2 (n=44)	3.33	1.10	ปานกลาง
	ปี 3 (n=38)	3.43	1.02	ดี
	ปี 4 (n=19)	3.08	.95	ปานกลาง
ด้านสุขภาพจิต	ปี 1 (n=47)	3.43	.91	ดี
	ปี 2 (n=44)	3.72	1.05	ดี
	ปี 3 (n=38)	3.66	.94	ดี
	ปี 4 (n=19)	3.03	.91	ปานกลาง
ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	ปี 1 (n=47)	3.60	1.01	ดี
	ปี 2 (n=44)	3.08	1.10	ปานกลาง
	ปี 3 (n=38)	3.60	.87	ดี
	ปี 4 (n=19)	3.53	.85	ดี
ด้านสิ่งแวดล้อม	ปี 1 (n=47)	3.19	.91	ปานกลาง
	ปี 2 (n=44)	3.37	.75	ปานกลาง
	ปี 3 (n=38)	3.30	.68	ปานกลาง
	ปี 4 (n=19)	3.57	.87	ดี

ตาราง 5 (ต่อ)

คุณภาพชีวิต	ชั้นปี	Mean	S.D.	ระดับคุณภาพชีวิต
คุณภาพชีวิตโดยรวม	ปี 1 (n=47)	2.94	.41	ปานกลาง
	ปี 2 (n=44)	3.45	.59	ดี
	ปี 3 (n=38)	3.67	.79	ดี
	ปี 4 (n=19)	3.16	.59	ปานกลาง

*p < มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 5 การศึกษา พบว่า ด้านสุขภาพกาย คุณภาพชีวิตอยู่ระดับดี คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ($\bar{X} = 3.43$, S.D. = 1.02) รองลงระดับปานกลาง นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ($\bar{X} = 3.33$, S.D. = 1.10) นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ($\bar{X} = 3.21$, S.D. = 1.07) และ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ($\bar{X} = 3.08$, S.D. = .95) ตามลำดับ

ด้านสุขภาพจิต พบว่า คุณภาพชีวิตระดับดี คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 1.05) รองลงมา คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = .94) นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ($\bar{X} = 3.43$, S.D. = .91) และคุณภาพชีวิตระดับปานกลาง คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ($\bar{X} = 3.03$, S.D. = .91)

ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม พบว่า คุณภาพชีวิตระดับดี คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = .87) นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 1.01) และนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = .85) และคุณภาพชีวิตระดับปานกลาง คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ($\bar{X} = 3.08$, S.D. = 1.10)

ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า คุณภาพชีวิตระดับดี คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = .87) ส่วนคุณภาพชีวิตระดับปานกลาง คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ($\bar{X} = 3.37$, S.D. = .75) นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ($\bar{X} = 3.30$, S.D. = .68) และนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ($\bar{X} = 3.19$, S.D. = .91) ตามลำดับ

คุณภาพชีวิตโดยรวม พบว่า คุณภาพชีวิตระดับดี คือนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = .79) และ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ($\bar{X} = 3.45$, S.D. = .59) ส่วนคุณภาพชีวิตระดับปานกลาง คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ($\bar{X} = 3.16$, S.D. = .59) และนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ($\bar{X} = 2.94$, S.D. = .41) ตามลำดับ

ผู้วิจัยวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ว่ามีนักศึกษาชั้นปีใดบ้างที่คะแนนเฉลี่ยคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพกาย ด้านสุขภาพจิต ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และคุณภาพชีวิตโดยรวมแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 3 และ 1,2,4 มีคะแนนเฉลี่ยคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพกายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพจิตและคุณภาพชีวิต โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 6 เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จำแนกทุกชั้นปี รายด้าน

คุณภาพชีวิต	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
ด้านสุขภาพกาย	ระหว่างกลุ่ม	0.87	3	.292	1.639	.183
	ภายในกลุ่ม	25.68	144	.178		
	รวม	26.55	147			
ด้านสุขภาพจิต	ระหว่างกลุ่ม	0.18	3	.060	.295	.829
	ภายในกลุ่ม	29.34	144	.204		
	รวม	29.52	147			
ด้านสัมพันธภาพทางสังคม	ระหว่างกลุ่ม	0.61	3	.205	.505	.680
	ภายในกลุ่ม	58.60	144	.407		
	รวม	59.21	147			
ด้านสิ่งแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	2.86	3	.953	4.039	.009*
	ภายในกลุ่ม	33.95	144	.236		
	รวม	36.81	147			

*p < มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 6 การศึกษา พบว่า คุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ในชั้นปีที่แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในส่วนของคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพกาย ด้านสุขภาพจิต และด้านความสัมพันธ์ทางสังคมนั้น ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. คุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาพยาบาลทุกชั้นปีมีคุณภาพชีวิตโดยรวม อยู่ในระดับกลาง เนื่องจากหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มีการจัดการเรียนการสอนเข้มข้นทุกชั้นปี โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และ 2 จะเรียนเน้นภาคทฤษฎี เพื่อให้นักศึกษามีความรู้และนำไปใช้ขึ้นฝึกปฏิบัติจริงในหอผู้ป่วย ส่วนชั้นปีที่ 3 และ 4 จะเริ่มขึ้นฝึกบนหอผู้ป่วยจริง สอดคล้องกับผลการศึกษาของกมลรัตน์ ทองสว่าง (2560 : 1) ที่พบว่าคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด มีคุณภาพชีวิตด้านร่างกายอยู่ระดับปานกลาง นักศึกษาพยาบาล มีอายุเฉลี่ยมากที่สุด คือ ช่วงอายุระหว่าง 18-23 ปี จัดอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย จนถึงวัยผู้ใหญ่ เป็นช่วงที่ต้องปรับตัวเปลี่ยนแปลงบทบาทตนเอง เป็นช่วงวัยที่ต้องออกจากบ้าน ประกอบกับบุคลิกภาพยังไม่สมบูรณ์มากนัก การเรียนระดับมหาวิทยาลัย ซึ่งใหม่ต่อระบบการศึกษาและวิธีการสอนของอาจารย์ กิจกรรมต่าง ๆ ที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้น นอกจากนั้นสภาพการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ต้องฝึกปฏิบัติควบคู่ไปกับการเรียน ทฤษฎี อาจส่งผลให้นักศึกษาเกิดความเครียด ความเหนื่อยล้า และเกิดปัญหาสุขภาพได้ เช่น ปวดศีรษะ ปวดท้อง สอดคล้องกับการศึกษาของ กมลรัตน์ ทองสว่าง (2560 : 10) พบว่า ค่าเฉลี่ยทางด้านสุขภาพกายน้อยที่สุด คือ การเจ็บปวดตามร่างกาย เช่น ปวดหัว ปวดท้อง ปวดตามตัว นอกจากนี้จันทิมา ช่วยชุ่ม และคณะ (2563 : 293-294) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเครียดของนิสิตพยาบาล ระหว่างขึ้นฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยมีความเครียดระดับสูง และพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเครียด ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลากรบนหอผู้ป่วย สอดคล้องกับ Selye (1976 : 129-144) ได้พูดถึงความเครียดว่าเป็นภาวะหนึ่งของระบบชีวิตที่เกิดจากกลุ่มอาการเฉพาะขึ้นในร่างกาย โดยร่างกายและจิตใจมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งที่คุกคามหรือขัดขวางความต้องการในมนุษย์ทั้งจากภายในและภายนอกร่างกาย ทำให้เกิดผลกระทบหรือการเปลี่ยนแปลงด้านสุขภาพด้วย

คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด มีคุณภาพชีวิตด้านจิตใจอยู่ระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยกมลรัตน์ ทองสว่าง (2560 : 11) พบว่ามีค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตด้านจิตใจอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างดี เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ จะพบว่าคะแนนเฉลี่ยคุณภาพชีวิตด้านจิตใจของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด โดยมีสาเหตุจากความรู้สึกพึงพอใจในชีวิต เช่น การมีความสุข ความสงบ ความสมหวัง มีผลต่อสมาธิในการทำงานต่าง ๆ การยอมรับในรูปร่างหน้าตา ของตัวเอง ความรู้สึกที่ไม่ดี เช่น รู้สึกเหงา เศร้า หดหู่ สิ้นหวัง วิตกกังวล และรู้สึกว่าชีวิตของตนมีความหมาย

คุณภาพชีวิตด้านสัมพันธภาพเมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด มีคุณภาพชีวิตด้านจิตใจอยู่ระดับดี ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่มีความสุขในการทำกิจกรรมและคบหาสมาคมผู้อื่น บิดามารดาเอาใจใส่ในการเรียนของบุตรหลานและคอยให้กำลังใจ ครอบครัวนักศึกษาคอยดูแล ช่วยเหลือเกื้อกูล มีการติดต่อสื่อสารกับครอบครัวตลอดเวลาในระหว่างการศึกษา ครอบครัวจึงมีความสำคัญต่อการประสบความสำเร็จในการศึกษา นักศึกษาเริ่มสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นเพื่อนก้าวเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ ได้ร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ กับเพื่อนร่วมชั้นเรียน รุ่นพี่ และรุ่นน้อง พัฒนาความสามารถในการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้ มีการช่วยเหลือผู้อื่นและมีผู้คอยให้การช่วยเหลือ ไม่มีความขัดแย้งกันอย่างรุนแรง ส่งผลในระดับคุณภาพชีวิตระดับดี สอดคล้องกับการศึกษาของ กมลรัตน์ ทองสว่าง (2560 : 11) พบว่า ระดับคะแนนเฉลี่ยคุณภาพชีวิตด้านสัมพันธภาพทางสังคมของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ขึ้นอยู่กับความพอใจต่อการผูกมิตรหรือเข้ากับคนอื่นที่ผ่านมาแค่ไหน และความพอใจกับการช่วยเหลือที่เคยได้รับจากเพื่อน ๆ แค่นั้น

คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่านักศึกษาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด มีคุณภาพชีวิตด้านจิตใจอยู่ระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยกมลรัตน์ ทองสว่าง (2560 : 12) ที่พบว่าคุณภาพชีวิตนักศึกษาพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ มีค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบพบว่า นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จะมีความรู้สึกรู้สึกมั่นคงปลอดภัยในแต่ละวันนั้น ก็ต่อเมื่อพอใจกับสภาพบ้านเรือนที่อยู่ตอนนั้นมากน้อยเพียงใด สภาพแวดล้อมดีต่อสุขภาพ การเดินทางคมนาคมไปไหนมาไหนมาก และเงินพอใช้จ่ายตามความจำเป็นมากน้อย

2. เพื่อเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จำแนกตามชั้นปี เปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จำแนกตามชั้นปีพบว่านักศึกษาในชั้นปีที่แตกต่างกัน โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยคุณภาพชีวิต ด้านด้านสุขภาพกาย ด้านสิ่งแวดล้อม โดยรวมน้อยที่สุด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกี่ยวข้อง โดย เช่น ด้านอายุ ช่วงอายุอยู่ช่วงวัยรุ่นตอนปลาย เป็นช่วงที่ต้องเผชิญกับการปรับตัวทางสังคมอย่างมาก เพราะเปลี่ยนแปลงบทบาทจากวัยรุ่นไปสู่ผู้ใหญ่ นอกจากนี้การเรียนในระดับมหาวิทยาลัย วิธีการเรียนการสอนของอาจารย์ กิจกรรมต่าง ๆ ที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้นสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไป กลุ่มเพื่อนในรั้วมหาวิทยาลัย การเรียนใหม่ย่อมแตกต่างจากสภาพมัธยมศึกษา ส่งผลให้นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ประสบปัญหาการปรับตัวเป็นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งฤดี อุสาหะ (2563 : 54-62) ที่พบว่า คุณภาพชีวิตนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยบรมราชชนนี ตรังโดยรวมอยู่ในระดับดี ด้านระดับดีสูงสุด คือด้านสัมพันธกับบุคคลอื่น และด้านระดับดีน้อยที่สุด คือ ด้านบริการที่ได้รับจากทางมหาวิทยาลัย ในขณะที่นักศึกษาชั้นปีที่ 2 และ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด มีคะแนนเฉลี่ยด้านคุณภาพชีวิตระดับดี คือ ด้านสุขภาพจิต อธิบายได้ว่า จากการที่นักศึกษาค่อย ๆ มีการปรับตัวหาวิธีเผชิญปัญหาด้วยตนเอง หาหรือปรึกษาอาจารย์และเรียนรู้วัฒนธรรมของคณะ ทำให้นักศึกษาสามารถมีความสุขกับการเรียนการสอน การทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับเพื่อนและคณะ ส่วนนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีคะแนนเฉลี่ยคุณภาพชีวิตน้อยที่สุด คือ ด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต อธิบายได้ว่า สภาพการเรียนการสอนมีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ รวมทั้งการฝึกปฏิบัติงานจริงบนหอผู้ป่วย อาจส่งผลให้นักศึกษาเครียด เหนื่อยล้า และเกิดปัญหาทางสุขภาพกายได้ เช่น ปวดศีรษะ ปวดท้อง หรืออาจมาจากหลาย ๆ ปัจจัยร่วม เช่น อาจารย์นิเทศ ด้านแหล่งฝึกปฏิบัติ หรือสิ่งแวดล้อมล้วนส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย และสุขภาพจิต สอดคล้องกับการศึกษาของจันทิมา ช่วยชุม (2563 : 293) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเครียดของนิสิตพยาบาล ระหว่างขึ้นฝึกปฏิบัติงาน ผลการศึกษพบว่า นักศึกษาพยาบาลที่อยู่ระหว่างการขึ้นฝึกปฏิบัติงานผลพบว่า มีระดับความเครียดสูง และพบว่าปัจจัยที่ให้เกิดความเครียดได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลากรบนหอผู้ป่วย ด้านความรู้และลักษณะการนิเทศ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ควรนำไปเป็นแนวคิดในการวางแผนการจัดการเรียนการสอน และวางแผนกิจกรรมของคณะพยาบาลศาสตร์ และของมหาวิทยาลัย

1.2 ควรนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพชีวิตแก่นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด โดยวิธีลดความเครียด จัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ เสริมให้มีทัศนคติทางบวกต่อวิชาชีพพยาบาล

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจมีผลต่อคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง ระบบการบริหาร การจัดการศึกษา อาจมีผลให้ปัจจัยทำนายคุณภาพชีวิตของผู้เรียนเปลี่ยนแปลงไป

เอกสารอ้างอิง

- กมลรัตน์ ทองสว่าง. (2560). คุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ. *วารสารสาระคาม*, 8(2), 1-12.
- จันทิมา ช่วยชุม และคณะ. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเครียดของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์บัณฑิตระหว่างการศึกษาฝึกปฏิบัติงานทางคลินิกในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่ 1. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*, 7(5), 293-308.
- มาลีวัล เลิศสาครศิริ และวิลาวัลย์ เพ็งพานิช. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาลสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารการพยาบาลและการศึกษา*, 13(2), 93-106.
- รุ่งฤดี อุสาหะ และคณะ. (2563). คุณภาพชีวิตนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง. *วารสาร มฉก.วิชาการ*, 24(1), 54-62.
- แสงเทียน ธรรมลิขิตกุล และสิริรัก สีนอุดมผล. (2562). ปัจจัยทำนายคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ เกื้อการุณย์ มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช. *วารสารเกื้อการุณย์*, 26(1), 55-75.
- สุวัฒน์ มหัตนรินทร์กุล, วิวรรณ ดันติวิวัฒน์สกุล, วนิดา พุ่มไพศาลชัย, กรองจิต วงศ์สุวรรณ และราณี พรหมานะจิรังกุล. (2551). เปรียบเทียบแบบวัดคุณภาพชีวิตขององค์กรอนามัยโลก 100 ตัวชี้วัด และ 26 ตัวชี้วัด. *วารสารกรมสุขภาพจิต*, 5(1), 4-15.
- อนันต์ตรี สมิตินราเศรษฐ์ และศุภามณ จันทรสกุล. (2561). การศึกษาคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย. *วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน*, 24(4), 562-576.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Moritz, A. R., Pereira, E. M., Borba, K. P., Clapis, M. J., Gevert, V. G., & Mantovani, M.F. (2016). Quality of life of undergraduate nursing students at a Brazilian public university. *Investigacion y Educacion en Enfermeria*, 34(3), 564-572.
- Moura, I. H., Nobre, R. S., Cortez, R. M. A., Campelo, V., Mac?do, S. F., & Silva, A. R. V. (2016). Quality of life of undergraduate nursing students. *Revista Gaucha de Enfermagem*, 37 (2), 1-7.
- Selye, H. (1976). Stress and inflammation. In: Selye H, editor, The stress of life. New York: McGraw-Hill.